

AVRUHOM SH. Y. GESTETNER

מייסד מגנול וחבר ביר"ץ שער המשפט: זינס בתומן ונו' גמור ובליטוועים, הפס"ד עם הטוען ו'מהוקן דונגי' בכתב, ובוכות ערעור סנייף 'שמרו משפט' ב"ד מיזוך לנגע טרם הדיון: ברוחת ב"ד ו'אונפ' הדין', ופיקוח על הזמנות עיקולים סירובים התייחסות ויטין 17 MOSIER COURT, MONSEY N. Y. 10952

בס"ד

(845) 425 9708

아버ם שמואל יהודה געתשטעטנער

מח"כ מהוז איש (ביאויס ב"ד"ח ש"ע, כ"ה). תורה אמד רדי' נשים בת"ת, ג"ג, חוקת משפט, משפטים בהחלתם על חותם הלות דיניט. תקנתא מקלקלתא על זכות בחורת ב"ד. שפט השופטים, נחלת איש (הטנה נובל דרייך). פתילו חותם על אה"ע ה גיטין מטען ומעין, ב"ח). מנוחת איש (עד"ת ואגדה)

שוכט"ס ליזנ"פ הרהג"צ מו"ה שלמה זלמן קויפמאן שליט"א.

אחדשה"ט כיואת וכראוי, הנה באתי זהה להשביב על דבריו מש"כ אליו בעניין זכות הבע"ד ל"דין גמור" ול"קים לי", ככל התייננות אשה עם בעלה על "חויב גירושין" [cashabuel רוצח בשלום], ואבא על סדר דבריו בעזהשי"ת.

א). מע"כ כתב (אות א') משו"ע (חו"מ סי' י"ב, ס"כ), שצרכין הדיינים להתרחק מלדון ד"ת, וכנראה שרוצה לומר זהה, שמכח סעיף זה בשו"ע נאבד מן הבע"ד ה"זכות" ל"דין גמור", ואילו שזה נוטן כח להדיינים "לחביבו" להוציאו את אשתו מכח "אמוד דעתם" בعلמא; שכן נכוון לו לעשות. הנה זהה לא אריך כאן, כי כבר ביארתי ד"ז הדק היטב בארכוה ב"משפטים כהכלתם" (ביאורים פ"ו, סי' ב') כמה שלוחתי למע"כ צילום מזה בער"ש הגadol העל"ט], דיליכא אף פוסק ייחידה שיאמר כן, ולאידך גיסא הבאי ראיות ברורות ומוכחות להיפך, ובתוכם מדברי כ"ט פוסקים מובהקים; דאך יש לבعد' הזכות לזה גם כהיום, עי"ש.

ב). מע"כ כתב (אות ב'), דגמ' גט מעושה כדין"ץ צריך "ביטול מודעות". אמתה שמע"כ צודק בדבריו, וכמו שציין במ"מ. אבל פשוט, שאין זה מעלה ארוכה כלל על שאלה "get מוטעה", [במקורה שהבי"ד פסקו להבעל ש"חייב לגורש", בו בזמן שבאמת הוא "פטור" מזוהה להלכה]. דהרי אפילו אם הבעל יבטל את הקבלת קניין טרם נתינת הגט, ויאמר שמדוברה "מרצונו", מ"מ פשות דכל היותר היה זה מועל רך להסיד החשש ד"מעושה", [כלומר שאינו מגרשה מותוק לחץ ד"קבלת קניין" מה שעשה שייצית להם, דומיא דמהגרש משום ש"נשבע" או ש"נדר" ע"ז, Adams מתירין לו השבואה או הנדר, הגט כשר]. אבל זה לא יועיל להסיד הפסול ד"מוטעה" כלל, דעל אף דאי"נ שאינו מגרשה מכח הקבלת קניין" מה שחייב עצמו עי"ז לציטת להבי"ד], מ"מ אכתיא אנן סחדוי, שהוא מגרשה רק משום שהוא משוכנע "בטעות" שכח הוא ה"הלכה" שהוא"כ" לגושה, וכיון שאין הדין כן, נמצא דהו"ל "get מוטעה", ולדעת החזו"א גם "מעושה". וכדלקמן (אות ה'), עי"ש].

ג). מע"כ כתב (אות ג') הגדרים, متى מצוה לשמעו לדברי בי"ד, דעל אף דבי"ד שטו אין מצוה לשמעו לדבריהם, אבל הני מיili כשלא בא לפניהם להתווכח עמהם, אבל אם בא לפניהם והתווכח עמהם, והם לא קיבלו את דבריו, אז חייב לשמעו ולוציאת להם אפילו אם לא ידעתו טעו, וציין להסוגיא בריש הוריות, עכת"ז. אבל לא הבנתי כלל השיקיות מזה לנ"ד, ובודאי שגם מ"כ מבין, דשם בהוריות מיררי ממי שחולק על דברי "בי"ד הגдол", מה שחייבן ע"פ תורה לציטת לדבריהם מגויה"כ [עי' רמב"ם (ריש הלכות מרמים)]. אבל Mai Shiyukot מזה לנ"ד, דאיירין מבעל דין הבא לידיון אצל "בית דין" שבזמןינו, מה שכל כוחם לדונו, רק כפי ערך השיעור שמעניק להם בשט"ב וב"קבלת קניין" שעשה אצלם, וא"כ כשרוצים להזכיר שיצית לפסק דין ל"הוציא" מתח"י את "אשתו" או את "מנונו", והוא טוען שטעו בדיין, ומוכיח כן ע"פ "כללי ההוראה" המקובל אצלינו מגודולי הפסיקים בזה, האם יש הו"א שחייב לציטתם ולהפרק את "מנונו" או את "אשתו" רק משום שהם "גזרו" עליו כן, בודאי דלא, דהרי עי"ז יש לנו סימן שלם בטוחו"מ (סי' כ"ה). ובפירוש פסק באמרי בינה, (חו"מ ה' דינים, סי' ל"ד, ד"ה ודע), שטעות בדבר משנה חוזרת אף כשהדיין לא הודה בטיעותו, כלומר אף שהתווכח עמו ולא הודה, עי"ש. והכי לא ידע הוא מן הסוגיא דהוריות, או"ע כמש"כ, דאין מזה שום שייקות כלל לנ"ד, זוז"פ.

ויתר מזה, דלא רק שאין הבע"ד חייב לציטת פס"ד מוטעת, אלא דגמ' "מצווה" על אחרים היודעים שחייבו אותו שלא כדין, להודיעו שטו און חייב לציטתם, וזהו מדין "השבת אבידה", וכמש"כ הרא"ש (כלל צ"ט, סי' ו'), וכ"כ הרשד"ם (חו"מ סי' מ', רמ"ב, רנ"ז, רס"ג, רס"ז), חיים ביד (סי' מ"ה, ד"ה וכבר. וסי' ס"ט, ד"ה והגמ), ראש משביר (ח"ב, סי' ס"ג), ובני בניין וקרב א"י"ש (חו"מ סי' א', ד"ה אך, נאמן שמואל (סי' ק"ו), דבר משה (ח"ב, סי' ד), מהרש"ם (ח"ה, סי' ד', ד"ה ומה), עי"ש. וע"ע בבב"י (סי' כ"ה מהחודש ד') שהביא מן המרדכי (סנהדרין, סי' תרע"ז-ז') ומהר"ם מר"ב (פראג, סי' תשט"ו, תש"ח), שהבע"ד יכול להזמין את הדיין לד"ת על "עויות הדין", עי"ש. ומעתה הרוי הקושיא חוזרת ונשנית; דכי לא ידעו הם מסוגיא דריש הוריות, או"ע עצצל כמש"כ, זוז"ב.

עוד, דהלא כל ספרי הפסיקים מלאים על גdots ממעין ייפוי כח זכות זה להבע"ד, שיווכל "לערער" על כל טיעות" כ"ש, וגם שיוכל לסרוב מלקיים פס"ד מוטעת". עי' מהר"ם גלאנטוי (סי' ס"א), דיכולים לסרוב מלקיים פס"ד מוטעת על אף שהיא שבועה וקבלת קניין, עי"ש. וע"ע חותם השני (סי' ס'), דaphaelו אם קיבלו הבע"ד את הדיינים אף לטיעות", ולאחר הפס"ד נמצאת טיעות, הדיין חוזר כל זמן שלא התבצע עדין הדין, עי"ש. וע"ע נודב"י (תניינא,חו"מ סוס"י ל"ח) איך שמכוחה לדין שיזדה על האמת ויזזור מפס"ד מוטעת, עי"ש. וע"ע שוו"מ (תניינא ח"ב, סי' נ"א), לשונות חריפים, דפס"ד צריך להיות מבוסס על ד"ת, ולא כגוזרי גזירות, עי"ש. ושם (תליתא ח"א, סי' פ"ה), דש"ב

שכתב בו הטלה חרם שלא יוכל לעדר על הפס"ד, אינו כלום, עי"ש. ושם (רביעיה ח"א, סי' נ'), איך שסתור פס"ד של ב"ד אחר, עי"ש. ושם (ח"ג, סי' קכ"ו), דבמקום "חשש טעות" אין אנו חששין לעז על הדיננים או "זילותא دبي דין" כלל, עי"ש. וע"ע ירוו משפטיך לייעקב (סי' י"א), איך שማפרק פס"ד, עי"ש. וע"ע חיים ברצונו (סי' ע"ג, ד"ה ואם), דרישות נתונה לכל בע"ד להצעיר פס"ד לפני ב"ד או רב לעין בה אם לא טעו, עי"ש. וע"ע חז"א (סנהדרין סי' ט"ו, אות ג', ד"ה יש), שאם בע"ד טוען על ב"ד שדנו אותו בשקר, חייבין "חביב" להזדקק לו, ועל הדין מוטל לבור שכאן דין כדין, עי"ש. וע"עaben יקרה (חו"מ סי' ג'), שambil דהא דלא חיישין לב"ד טועין, הוא רק "בסתמא" ולא כשהבע"ד "מכח" שהיה טעות, עי"ש. וע"ע בית אבי (ח"ג, סי' קנ"ז, אות ד'), שהעתיק מכת"י המהר"ש", שמקובל אצלם מרבותיו שכח מותר להשיב בע"ד השואל אם הורו לו כדין, עי"ש. וע"ע תפארת אדם (ח"ב, סי' נ"ב), איך שסתור פס"ד של ב"ד של חמץ. וע"ע שאלת יצחק (תליתאי סי' קל"ד), איך שסתור פס"ד מב"ד אחר, עי"ש. וע"ע מנוחי (ח"ט, סי' קנ"ז, אות א'), שאם הביא הנتابע ראיות לאחר פס"ד לשטור הדין, הדין חוזר, עי"ש.

ומעתה, איך יתאמו כל דברי הפסיקים הללו עם הסוגיא דהוריות, ואטו לא ידעו מזה, א"ז עכ"ל בש"כ לעיל (ד"ה מע"כ), זופ"ב. [וכדי לציין לדברי הקצוה"ח (סי' כ"ה, סק"ו), דכהיוס שמקבלים שכר בטילה, אף אם טעה הדין בשיקול הדעת צריך לשלם מביתו, עי"ש. וע"ע חיים ושלום (סי' י"ב, ד"ה וליכא),DBGוגונא בשילועה המערער יש חשש "תקלה" עי" הפס"ד, (וכגון שהכחירוו "אט פסול"), ודאי ב"ד בתר ב"ד דיקו, עי"ש. וע"ע שאלת דוד (בسوפו, דף ע"ג ע"א, ד"ה בתשובה), דא"א לדין לחולק על אייזה פוסק רק ממשום שדבריו אין נראין לו, אלא אם יכול לחפש סברא (עמוקה, מה) שאליו היה הפסק הזה בא לסביר זו היה מודה לו, עי"ש וד"ב].

ד. מע"כ כותב (אות ג'), שאם הבע"ד יערער על הפס"ד ועי"ז ימנע עצמו מלכיתתם, הרי "ירבו מחילוקת בישראל", ומבייא מאחוז"ל שאם יאמרו לך על ימין שהוא שמאל וכו', עכת"ד. הנהני בטוח שמע"כ מבין שכ"ז אין בכוחו לשנות ה"הלכה" הנ"ל (אות ג'); בזכות הבע"ד שלא לצית לפס"ד מוטעת, דכי בשביל טענה קלושה וגוליה שכזה, כמה שבטה שגם כל הפסיקים הנ"ל (אות ג') ג"כ הבינו זאת, ועכ"ז לא התחשבו עם זה כלל, נוכל לחייב את הבע"ד להפקיר את ממוני, או את הבעל להפקיר את אשתו, בניגוד להחלה.

אדربה "רעין" נאה ונעים זה; "שלא ירבו מחילוקת בישראל" - על חיקם של הב"ד תשיב, דנראה לא לרגע קט, ד"מי" הם המרבים מחילוקת בישראל, הבעל דין שרוצה בדי אמת לאמתת תורה, או הב"ד שרצוים לקփחו מזה. ובמקום שנחיב על הבעל להעלות על "מזבח השלום" את כל עתידו, ועתיד ילדיו, להחריב ולהרווש את ביתו ומשפחתו, למרות שמכוחה להב"ד ע"פ "כללי ההוראה" שטעו. האם אין מן היושר יותר לאידך גיסא; שהדיננים יעלו את "כבודם" על "מזבח השלום", ויזדו על ה"אמת" שטעו, ונរווח מזה לבנות הנחרשות והנשומות.

ואם אכן אין הדיננים מוכנים להודות על האמת ש"טעו", א"כ הרי השאלה נשאלת; דכי בשビル "שם" מרבים "מחילוקת" שלא כדי, "יתחייב" הבעל [או כל בע"ד שרצוים להוציא ממוני שלא כדי] להניח עצמו לעשוק את אשתו [או ממוני] ממוני, היכן מצינו דמשום "מידה טוביה" או "מדת חסידות" בעלמא [להרבות השלום בעולם] יהא אדם "מחוייב" להפקיר את שלו, [דא"כ הרי בטלה כל סי' כ"ה מתוך השו"ע ח"מ], אתמהה. אדרבה, אם ה"שלום" הוא כ"כ יקר בעיני הדיננים, ומה לא יוציאו עוד "מידה טוביה" אחת שהיא ה"ענוה" ויזדו על האמת שטעו, ויחתרו ויתאמכו לש"ל "שלום" ש"בין איש לאשתו". מובטחני שמע"כ אינו חולק על דברים פשוטים כאלו.

ה), מע"כ מצין (אות ג') לדברי החזו"א (אה"ע סי' צ"ט, אות ב', ד"ה יש), אם אמרו לו שחיביב לגרש, בשלמעשהה אינו חיבב. הנה עיינתי שם ולא ידעתי על מה שכיוון בczyion זה, דהלא אדרבה הרי פסק שם דבכה"ג הגט פסול בתרתי, בין מתורת "מעושה" [משמעותו דאנן סחדי דאיינו מגישה רק ע"פ "כח ב"ד" שפסקו לו ש"חיבב" לגורשה], ובין מתורת "מוטעה" [דררי באמת "אינו חיבב לגרשה"], עי"ש. הרי דזהו עניין חמוץ להטעות את הבעל כאילו "שחיבב לגרש", שהוא עלול לפסול כליל את הגט, ותישאר "אשת איש" ובניה "מזרים" רח"ל.

ואגב, יע"ש בחזו"א (אות א', ד"ה כתוב עוז), שאפילו לדעת הרמב"ם בגט מעושה שלא כדי כשר מה"ת, עי"ש שפסק להלכה שלא כוותיה, אלא שאכן פסולה מה"ת, מ"מ הטיל בה תנאי גדול [אף לדעת הרמב"ם], וזה: דוקא טעו" שסבירו שモתו לכוון] דיש להם כח ב"ד וחיביב לשמווע להם, ונמצא דבשעת גירושין היה הדבר כדיין, אבל "הזידו" חיל' כ"הדיוט", ואין כאן כח "בית דין" כל והגט בטיל, אף שהבעל חשב שבדין עושין, מ"מ ר' ריצוי טעות" הוא וחיביב "אונס" גמור, עכ"ל עי"ש. וכע"ז פסק המהריט"ץ (סי' מ', ד"ה אלא), דאפשרו לשיטת הרמב"ם דס"ל שאם כפוהו שלא כדיין [כלומר מי ש"חיבב" מן הדין להוציא, אלא שאין הדין לכופו], אז הגט פסול רק מדרבן, ולאبطل מה"ת, ואם נשאת לא תצא, [دلלא קימ"ל כוותיה וככ"ל]. מ"מ אף לשיטתו זהו רק ב"עם הארץ" שסביר שכופין אותו כדיין, דרך אז שייך הסביר; דמסביר שכופין אותו כדיין הרי "מצווה לשמווע לדברי חכמים" ומשו"ה "מסכים" לגורש ב"רכזנו", לא כן בבעל "תלמיד חכם" הידוע שהוא "שלא כדיין", ע"ש. [ועי' עונג י"ט (סי' קס"ח), מש"כ בזה]. ומעתה, הרי החזו"א (שם, ד"ה והיכא) פסק, בדיון שהובא בו שני דיעות בשו"ע אם כופין בכח"ג או לא, שוב

ל"ש בזה "טעות" אם עברו וכפו, וכך אין דלא הוכרע שם הלכתא כמאן, הרי "מספיקא אין כופין", ואם כפו הרי היזדו לכוף שלא כדין", עכ"ל עי"ש, ולדבריו לא צרכין לדברי הח"ס דלקמן (אות ו') מכח "קייל", ודוק]. וא"כ כש"כ היכא דשני דעתות אינם שוות במניין, אלא דכלכו"ע, או ל"רוב" דעתות "אין הבעל חיב לגרש", והב"ד אכן "חייבוה" לגרש [וכברוב המקרים לדאボניינו הגдол], בודאי דהaget פסול ובטל אפילו אם יבטל כל "מודעות", דהרי אין טהדי ד"MOTEUAH" [ו"מעושה" כנ"ל] ועומד הוא, דהרי "יודעים" היטב שע"פ דין אין בכוחם "חייבו" לגרש, זוזב.

ולפי"ז פשוט, דכל מי שיש בו זיק של יראת שמים, יירא ויפחד לנפשו מהתטפל ב"גיטין" שכאלו, [לח"יבו" או "לכופר" שלא כדין, שברוב המקרים הדיינים עצם (והבעל) יודעים היטב שהוא "שלא כדין"], ומלגנו בקצחו. דהלא פשוט וברור בדבר הנוגע לחמורות שבחמורות, וככ"ג להתרת אשת איש לעלמא", בודאי שעליינו להתחשב עם דברי המהרייט"ץ והחזו"א הנ"ל, דבכה"ג גם להרמב"ם פסול מה"ת, וכש"כ לדין דלא קימל כוותיה, ופסול מה"ת אף בע"ה ואף בע"שטעו" הב"ד באמת, זוזב. [דמה יועל לנו, אם נמצאה איזה שיטתות מקילים, כל עוד שיש לנו אף רק שיטה יחידה שהget פסול, וכש"כ מרוביין וככ"ד, אותו מילתא זוטרטא הוא, הר"ז "משחק עם אש" רח"ל].

ו). מע"כ כותב (אות ג'), שהשד"ח (מערכת גירושין, סי' א' אות ט"ז), וכן בדבר יהושע (ח"ג, אה"ע סי' ל'), "מקשים" על דברי החת"ס, שפוסל גט מעושה כשייש מחולקת בירושותה, מכח דה בעל יכול לומר ד"קם לי"ה כהபוסל. הנה טרם עננה אדיגיש, דהדבר פשוט וברור, דאפילו אם אכן היה נמצאים "חולקים" על החת"ס, בודאי דעלינו לחוש לדבריו, דלאו קטלא קニア באגמא הוי, ואם הוא פסק להלכה דבכה"ג "הget בטל בודאי מן התורה, ולא מספק", בודאי שככל מי שיש בו קורטוב של יראת שמים לא יהיה להתעלם מדבריו, תוק כדי להקל בחמורות שבחמורות, [ומה גם שהבעל יכול לומר "קيم לי" ע"ג גופא; דהלהכה כהחת"ס ולא כהחולקים]. אבל זה מיא פשטוט, דבגונא דליך "חולקים" רק "מקשים", בודאי שאין שום מקום להקל, דהרי שעריר תירוצים לא נגעו [וכדליך].

הנה, המיעין בלשון השד"ח בתמייתו על החת"ס, יראה שלא עלה על דעתו דהחת"ס Kata'i עלה מכח גדרי "קם לי", [מדלא הזכיר אף שמאז מהה, עי"ש], ומשו"ה מקשה על דבריו בתורת: חדא, דלאו כי"ע דיני גמירי, ועוד דאף מאן דגמירות וסביר, מי יכול לסתוך על דעתו נגד דעת הב"ד, עכ"ת". ומעטה, אילו היה אסיק אדעתיה דמדין קים לי" Kata'i עלה, [וכן הבין בפשיטות גם בדבר יהושע, וכדליךן (ד"ה ברם)], בודאי של"ה מקשה קושיותו הנ"ל, דהלא בכל "קם לי" כן הוא, שאין כח להבי"ד לכופו לשלם, כל עוד שיש לו פוסקים הפוטרים אותו, על אף כשהבע"ד הוא "עם הארץ" גמור, ואיןו יודע לטעון כן מעצמו כלל, ואדרבה לכמה פוסקים ס"ל, אדם לא פסקו לו כן מעצם, הו"ל "טעות בדבר משנה" ו"הדין חזור", וכודהבאתי ב"משפטים כהලכתם" (פ"ז, סי' ב', ענף ג', אות ג') מה שלחתי צילום מהה לעמ"כ, וא"כ פשוט דהה"ה כשרוצים ל"חייבו להוציא את אשתו" דמ"ש, [וכדבאיarti ד"ז הדק היטב שם, (סי' ד', ענף ב')], ומילא פשוט דברי החת"ס ברורים כשם ושלק"מ על דבריו. [ופלא, שבבקיאותו המבעית של הגאון בעל שד"ח, לא הביא על הך כלל ד"קם לי" רק כמה שורות בלבד מעט מזעיר ממש, (במערכת ק', כלל י"ט), על אף ששאר ספרי הכללים האריכו לمعוניים ב"כלל" זה לקבוע בה מסמרים רבים].

ברם מה שמע"כ כתוב (שם) בשם ש"ו"ת דבר יהושע, כאילו שוגם הוא "מקשה" על דברי החת"ס. הנה עי"נתו שם וראיתי שלא רק שלא "הקשה" כלום על דברי החת"ס, אלא אדרבה הוא "דוחה" שם את "קושיות" השואל על דברי החת"ס, ו"מסביר" היטב את דברי החת"ס בטוטו"ד, ועתיק דבריו זו"ל; ואשר תמה [השואל] על מש"כ החת"ס... וכי תורה בשמיים היא,ala יש לנו כלל רבתא באורייתא" יחיד ורבים הלכה כרבים" וכו', עכ"ל, [א"ה: דברי השואל הזה אינם מובנים כלל, דמאי "יחיד ורבים" שייך כאן, הלא מיררי שם מחולקת שבין המרכדי והרא"ש, וצ"ע]. ולק"מ, כאמור ידוע הכלל שב"דיני ממונות" יכול כל אדם המוחזק בממון לומר "קם לי" כאוטו הפסיק שאין חייב לשלם, והיינו משומם דלא נאמר הכלל "יחיד ורבים הלכה כרבים", רק היכא דישבו חכמי הדור במק"א ונשאו וננתנו בהלכה, והיו הרוב מתוק כולם אומרים כן, והמיועוט כן, אז בטל המיועוט לגביו הרוב וכמן דליתיה דמי, אבל אם פוסקים רבים אומרים כן, ומיעוט כן, ולא ישבו ביחס, לא בטל דעת המיעוט למגמי, לפיכך יכול הבע"ד לומר אני סובר כדעת המיעוט, ואין הרבים יכולם לכוף אותו שיבטל דעתם, ולפיכך א"א מן הדין לכוף אותו [על גירושין בנידון דחת"ס], וכל שלא כפאווה מן הדין "הוא גט מעושה שפסול אפילו לאוון הסוברים שהוא מחייב לגרש", וזה ברור, עכ"ל. הרי לנו, דאיינו "מקשה" כלום על החת"ס, אלא אדרבה הוא "מסביר" ו"מיישב" היטב את דברי החת"ס מהיצי השוגתו של השואל שם.

ומדבריו הללו - שמע מינה תורתינו: ראשית, דבריו מAMILIA נתיישבו גם "קושיותנו" של השד"ח הנ"ל (ד"ה דהנה), זוזב. ושניתה, שהבין בפשיטות כ"כ ד"ז; ד"ליך בעל לגרש אשתו" מיחסב ממש כ"הוצאת ממון", עד שכחובן בפשיטות וכדבר המובן מאיליו; דב"דINI ממונות" קים לי", כאילו שמהזה בין הקורא מעצמו; דהה והוא הטעם שוגם כלפי "הכחת גט" ג"כ הדין כן, משומם דין לך "הוצאה מן המוחזק" גודלה מהה, להוציא אשה מתח"י בעלה. וזהו ראייה ברורה למש"כ ב"משפטים כהලכתם" (פ"ז, סי' ד', ענף ב') [שלחתי צילום מהה לעמ"כ. אלא דמש"כ, דמש"ה יכולם לומר קייל כמיועוט הפסיקים, משומם דכל עוד שלא ישבו ביחס וליתן בדבר לא

מichavo כ"רוב", לפי זכרוני הדבר מוסבר באחרונים, זהה משום ד" אין הולcin במנון אחר הרוב", ואcum"ל.

והנה, דברי הדבר יהושע אדatti לiden, כדי הדבר להעתיק גם המשך דבריו, מש"כ שם דברים מאלפים לענינו, זו': ומה שכתב, שימושים בכל יום שב"ד פוסקים וכופים לתת גט, אע"פ שיש מחלוקת הפסוקים, ואינם חשובים לחשש החת"ס, מפני שהוא נקרא "כדין", עכ"ל. "חס ושלום, לא נהיתה זאת בישראל", וכ"כ הרמ"א (ס"י קנ"ד, סכ"א), אבל היכא דaicא פלוגתא דרבותא, ראוי להחמיר שלא לכוף בשוטים שלא יהיה הגט מעושה, ואת זה כתוב הרמ"א בדבר ש"לכוליعلم מה הוציא" וליין כתובה, אלא שהפלוגתא "אם כופין בשוטים", אבל היכא דהפלוגתא "אם בכלל חיב להוציא" מועלם לא עליה על דעת bi"d בישראל לכוף אף בלי דברי החת"ס, דהחת"ס אינו אלא חדש שם כופין במקום "פלוגתא", לא היו רק בגדר "ספק גט מעושה", אלא "וזאי גט מעושה", שאפילו הסוברים שכופין ידו זמציא למייר "קיים לי" כמו"ד אין כופין ואstor לכוף מן הדין, ומילא הוא "גט מעושה שלא דין", אבל בזה שעכ"פ הוא "ספק גט מעושה" וזהו לית מאן דפלייג, עכ"ל.

ולענינו, הרי הדברים מאלפים בכלפליים: חדא, דמש"כ השואל מ"מעשים בכל يوم" שכופין לגורש..., והמחבר גער בזה ד"חו' לא תהא צאת בישראל", מזה אנו למדין, אם מתרחשים "מעשים אשר לא יעשו", אכתיא אין זה מתחפה להעשות לה"שולחן ערוך" שלנו כלל, על אף כשהועשים כן "הרבה פעמים" [וכלשונו "מעשים בכל يوم"], כיון לדדבוניינו נמצאים "אינשי דלא מעלי" העושים "מעשים אשר לא ייעשו בכל يوم", אבל אין זה משנה את ה"הלכה" כלל להכשיר" או "להתיר" הדבר. ועוד, אם "חייב" הב"ד על הבעל לגרש אף רק נגד דעת פוסקים מועטים, הו"ל לדעת החת"ס "וזאי גט מوطעה" מדיכול לומר "קיים לי" כהיפותרים אותו מלרש, ולכו"ע ה"ול עכ"פ" ספק גט מوطעה", וכש"כ בגונא שרוב הפסוקים מסכימים שאינו חייב לגרש, אז ה"ול" "וזאי גט מوطעה" לכ"ע - ואף להחולקים על החת"ס [אם היו נמצאים "חולקים" עליו, מה שז"א דהרי גם השד"ח רק ה"קשה" עליו, אבל לא חלק" עליו וככ"ל, ובכבר ביארנו דקו"שיותו לך"מ, ובפרט לפי הסבירו של הדבר יהושע וככ"ל (ד"ה וմדבריו), וז"פ].

מע"כ כותב (סוף אות ד') וז"ל, במקומות שהדין הוא שמותר לכופו רק במילוי, ו עבר bi"d וכפו בשוטוי, יש אמורים شبישראל הגט כשר, וצ"ע לדינה, עכ"ל. ואני תמה על סיום דבריו; שהדבר "צריך עיון לדינה" בכלפליים: ראשית, זה אכן מצא "שיטה" כזו שכפיה בשוטין במקומות שהדין לכל היותר לכופו רק "בAMILI", שהיא "אשר" בדיudit, ולא ציין לה א"מ אחד. והאומנם שידועתי שקיים בזה "שיטה יהודאה" ממש, אבל מ"מ פשיטה דעת ייחיד" ממש א"א לסמן בה"ג [אף בדיudit], דהלא בזה גופא; בנוגע ל"דיudit" הוא "יהודאה ממש", וז"פ.

[וב"פתiley חותם" (מהדו"ת) ביארתי בארוכה בס"ד מש"ס ופוסקים, כלל המחלוקת בכפיה שלא כדין (ע"י ישראל); אם הגט פסול רק "מדרבנן" וכדעת הרמב"ם, או אף מה"ת וכדעת כל הראשונים החולקים עליו. מيري רק בכ"ג, כשהבעל הוא מן אותן ה"חייבים" לגרש מן ה"דין" הגמור, אלא שאינו מן ה"כופין אותו" מן הדין, דرك בכ"ג מכשיר הרמב"ם מה"ת [ופוסל מדרבנן], משום דבזה הוא דשיך סברתו; שרצוינו הפנימי והאמיתי לעשות כפי שהוא מחויב (על עצם הגירושין) מן הדין, משווינוו כailio שמדובר ב"רכזון". אבל אם עשו כפיה על בעל ש"אינו חייב לגרשה מן ה"דין" כלל, אז לכור"ע ה"ול הגט פסול ובטל מה"ת, וא"כ הרמב"ם מודה בזה, דהרי בכ"ג לש' להכשרה מה"ת) ע"פ ה"הסביר" הנ"ל מש"כ, דהרי ע"פ ד"ין אין הוא "חייב" לגרשה כלל. [וכן יצא ברור מדברי החזו"א]. ועכ"ל כן, דהרי גדולה מזו שמעין, דאם טעו ה"יד" ורק "חייבוה" לגרש "שלא כדין", דא"פ כשרישה "מרצונו" על סמרק זה, ה"ול" "גט מوطעה" הפסול ובטל מה"ת, וא"כ הכי ממש שגם הוסיפו "פסול" נוסף, שגמ"כ "כפוהו" לגרש, אטו יגרא בכ"ג כח ה"פסול" שמכח "موظעה", דدل ה"עישוי" מהכא, ואכתיא יש כאן ה"הטעאה", ועכ"ד בכ"ג כו"ע מודים שהגט פסול ובטל מה"ת אף להרמב"ם, והבאתי לה ראיות מכמה פוסקים דס"ל כן, ואcum"ל].

ושנית, לא הבנתי בכלל מה שרצה להציג בזה; שקיים שיטה ש"בדיעבד" כשר "כפיה בשוטין" במקומות שיש רק "חייב גירושין" גרידא. דהרי אפילו אי היה הייבנה לייה ש"בדיעבד" אם כבר עשו כן "בשותג" וב"לא יודעין" [שאסור לכוף בכ"ג], אז יש לסמוך על "דעת היחידה", דבכה"ג "כשר בדיudit", [מה שז"א וככ"ל (מע"כ)]. מ"מ הרי מלשונו שכותב זאת עוד "טרם" שארע כן, נראה כאילו דס"ל שאף בשעוושין כן "לכתלה-בדיעבד", ג"כ דינה hei, [כלומר שעושין כן "בכוונה תחילת"] - ש"אחר מעשה" הרי כבר יהיה "בדיעבד".... וחו"ז להעלות על הדעת שנוכל "להתחכם" בנסיבות על התווה"ק, ואני מדבר מ"כונפיית המעשים" המקנים פה מאנסי, שעיליהם ל"ש להקשות קושיות, כי כבר נסתמו עינם ולבם מ"תאות ממונם", מה שהabayiroו אותם על דעתם ועל דעת קולם, ונעשה לקלים וריקים ממש, וכך מכרו את נשמתם بعد נזיד עדים, והחליטו להחיליף עולם קיים בעולם עובר, רח"ל, עי" ש"ת מהר"ם מר"ב (ברלין, סי' צ"ז), וש"ת הריב"ש (מיוחסות, סי' כ"ט), שכתבו על כל מה"ג לענין "מים שאין להם סוף" להתייר "בדיעבד", ד"טעות עצום" לומר כן, זו', דא"כ מה הועילו חכמים בתקנות... אנן סחדי של אחת שתדע זאת ההלכה..., תעבור ותנסה [כדי שייהי "דיudit"]... דא"כ משווין לגזירה דרבנן כי חוכא ואטלולא", עכ"ל. הרי לנו דהועשה ב"כוונה תחילת" שייחסב אח"כ כ"דיudit" לא הועיל כלל. [זהו מלבד מה דבלא"ה כל המושג ד"דיudit" הוא רק שכבר "נשאת" - וגם דוקא מבלי שעירעו ע"ז טרם כן, וכדהוכחת ב"פתiley חותם" (פ"ז, ענף כ', ד"ה

והשלישי), זופ"ב ולא יחולוק על זה כל מבין והולך ישר.

ח). מע"כ כותב (אות ה'), שלאחר פסק ב"ד ל"ש לטעון "קים לי", עכת"ד. הנה לא ידעתה היכן שמצו ד"ז, ומש"כ שכמودמה לו שכ"כ הש"ד, חפשתי ולא מצאתי כן, אמנם אפלו אם לו היה נמצאו כן בדברי הש"ד, בודאי אכן קימ"ל להלכה פשוטות ממשימות דברי הנטה"מ (כללי תפיסה, סכ"ג), עי"ש. ועי"ת חויי (ס"י קס"ה), שכטב אכן דקימ"ל ד"ה הילכתא כתבראי", א"כ הפסק בסמ"ע נגד הש"ד הו"ל כ"טועה בדבר משנה", עי"ש. וא"כ ה"ה במחלוקת בין הש"ר והנטה"מ, פשوط דהפקה כהש"ר נגד הנטה"מ הו"ל כ"טועה בד"מ" וחוזר, זופ"ב. ומלבד זה, הרי ציינתי לעיל (אות ו', ד"ה דנהה) מדברי להקת הפסקים שכטבו בפירוש להיפך מזה;adam לא פסקו [מעצטם] "קים לי" להבע"ד] הו"ל טעות בדבר משנה" וחוזר, ובזה מיהא כו"ע מודים, adam לא שלים עדין על פיהם, דבודאי שפטור משלם, אלא דלכמת פוסקים ס"ל דאז אם שלים כבר על פיהם, מ"מ הדין חוזר וצריך להחזיר לו הממון. ועי"ת מהרש"ל (סוס"י ל"ו), ד"א"א להוציא ממון מן המוחזק בשיש" ספק כלשהו" לזכותו, עי"ש. ועי"ע בית שלמה (חו"מ סי' ח), שדיינים שהוציאו ממון מן המוחזק ב"דאיכא פלוגתא", הו"ל כ"טעו בדבר משנה" וחוזר, עי"ש. ומעתה הרי הקושיא גדולה נשאלת כאן; לא חולשת דורנו גלי ויודיע היטב לכל, ואין שם צורך להאריך בזה, וא"כ איך יעלה על הדעת, שדווקא בעניין זה של "כח בית דין יפה" אפשר דרא, והדיינים שבדורנו היתום והשפלה, אכן יש להם כח גדול וחזק כזה, מה שאף בבית דין של רבינא ורב אשיה ל"ה להם, [להוציא ממון (או אישא) מן המוחזק בה, ברוב פעמים עי" משמפט קדום" שיש להם טרם הד"ת כבר; שהאשה צודקת בכ"פ שדורשת גט, וכ"פ עי" שמיית צד האשה עוד טרם הד"ת, וכל הד"ת אינה משמשת רק כ"הצגה", שידמה בעיני הבעל כאילו שיש נפק"מ ב"מה" שיטען, והא ראייה, שמדובר לא זיכו עוד את הבעל... ועושים כן לא רק נגד "קים לי" כמייעוט הפסקים, אלא אף נגד כל הפסקים, וכמעטם בכלל יום, ה"י], האם אמת הדבר שאכן הגענו בימיינו אלה לשיא המעללה של "כח ב"ד", היאמין זאת מי שיש לו מוח בקדקו. אלא מי, שמנצלים כאן "כח הזורע", עי" פרטום כתבים" שלא ביושר נגד הביע"ד, בכספי להבאיש ריחו, כדי להכריחו לציתתיהם, או עי" אישור הפס"ד המוטעת בעש"ג, עי" שז"ת מהירות"ץ (חדשות ח"ב, סי' קי"ח), ושוו"ת שבט הלוי (ח"י, סי' רס"ג, אות ב', ד"ה אבל), שאסור לאשר פס"ד בעש"ג כשהבע"ד טוען שהוא מוטעה, ויש זהה משום כל חומר איסור דערכאות]. ומעתה, האם נוכל לתאר זאת כ"כח ב"ד", בו בזמן שאינה רק סתם "אלימות", האם ראיינו כזאת אצל גולי ישראל, והכי יש איזה הצדקה למליך זהה. ט), מע"כ כותב (אות ה'), דל"ש לומר "קים לי" כדייה שלא הובא בשו"ע, עכת"ד. לא ידעתה היכן שמצו ד"ז, דהרי הפסקים לא כתבו רק דל"ש לטעון לי "נגד פסק השו"ע או הרמ"א", אבל בדיון שהוחרך רק באחרונים, ובשו"ע ורמ"א "לא הוציא" מזה כלום, בודאי דליך"ע יכולם לטעון בכח"ג "קים לי" כהאחרונים, זופ"ב.

י). מע"כ כותב (אות ה') שהבע"ד בעצם אינם יכולים לטעון "קים לי", רק כשיש איזה "חכם" המסתים עמו,دليل"כ לא שבكت חי"י וכוכו עכת"ד. הנה מובטחני שמע"כ מודה; שמכח ב"סבירא מחודשת" שכזה, מה שאין לה שום מקור" בתזה"ק, אין בכוחינו לחלק על כל הפסקים. דהרי מדכתבו הפסקים, שהדיינים מחוייבים לטעון "קים לי" بعد הביע"ד אף כשהוא בעצמו אינו טוען כן וכוכ"ל (אות ו', ד"ה דנהה), חזין דזה מיהא מיפשט פשיטה להו, דכשהבע"ד בעצמו טוען כן, אז בודאי שחייבין להזדקק לטענתו אף כשהוא ע"ה גמור ואין לו איזה "חכם" המסייע לו, וכמוון ד"תנאי" זה רק מכבייד על הביע"ד, שימצא מי ש"הין" לעמוד לצידיו, לגונן עליו נגד ה"טיסטעם" ..].

ובכל אינו מובן, דמה "תוullet" יוצא מאותו "חכם" המסייע לו, וכי "ושא פנים" יש בדבר, הלא כל מי שהוא"ת" נר לרגלו יודע, שבתזה"ק אשר "אמת" כתיב בה, יש לנו ה"כלל" הגדול; ד"קבל את האמת ממי שואמרו", ככלומר דין לנו שום נפק"מ בדבר "מי" שהוא האומר, רק "מה" שהוא אומר. וממן"פ, אם יש ממש בעצם ה"ערעורה", וכgon שיש בו דברי טעם וישראל, או שנלווה עם "מקורות" מדברי הפסקים אשר מפיהם אנו חיים, בודאי שחייבין אנו להתחשב הדק היטב עם הדברים, אפלו אם לו היא שה"אומרה" הוא "קטן שבקטנים", [ופוק חז' בכל ספרי שז"ת של גולי הדורות, שהшибו על "השוגות" אף לאנשים פשוטים, ולאידך גיסא; אם אין ממש בעצם ה"ערעורה", אז מה יועיל אם ה"אומרה" הוא "גдол שבגדולים", בודאי שעכ"ז אין להתחשב בכח"ג עם דבריו כלל, זופ"פ.

ומה שמע"כ טוען (שם); ד"אמ כן לא שבكت חי"י לכל דין, ומדובר לא יצא הדין לאורה", עכת"ד. לא הבנתי, דתינח כמשמעותם לביע"ד זכות ל"קם לי" בלי שום "הגבלה" כלל, ככלומר באופן המונוגד לה"גדרים" מש"כ הפסקים, אז בודאי שטענתו טעונה, [וכמש"כ הרדב"ז (ח"ב, סי' תרכ"ה), כע"ז], אבל בשעוושין כדיינא מה זו טענה; שלulos לא יצא הדין לאורה, הלא "זהו הדין לאורה של תורה"ק"; דבמקרים שה"מוחזק" יכול לטעון "קים לי", אז אין בכך הביע"ד להוציא מידו, ומה סニア בה, וכי כעורה היא חריצת משפט תורה"ק מה שכך פסקו כל הפסקים מעולם [כ"פ כל היכא שהבע"ד ממאן ב"פשרה", ועומד על זכותו לדין גמור]. ובכלל תמורה מאד, וכיימה יהיה לו להציג איזה "רצון" (ሞזר) ליקח לעצמו (בזעוף) יותר כה מההעניך לו התורה"ק, ותמייה זו מעיק עלי מזא תחילת ירידתי לעסוק בעניינים אלו. ועי"י אגרות משה (חו"מ ח"ב, סי' ח', ד"ה ושנית, וסוד"ה הנה ראיית) שתמה כע"ז].

יא). מע"כ כותב (אות ו'), דאיתמי יכולם לומר "קים לי", רק ב"ממונה" אבל לא לאפטורי מ"שבועה" או ב"איסור

והיתר", והביא מ"מ מדברי הפוסקים בזה, עכת"ד. הנה מש"כ דעת "חייב שבואה" ל"ש לטעון "קיים לי", הרי באמת דעתם להחרית'ט בשם הרא"ש, דשפיר יכולים לומר "קיים לי" על חייב שבואה, [והבאתי דבריו בספרים מצוין לעיל אותן ח"], ובודאי שע"ז יוכל המתחיב שבועה לטעון ד"קיים לי" כהרא"ש ומהרי"ט, ז"פ.

ושנית - והוא העיקר, דמה שישים מע"כ ד"באיסור והיתר" ל"ש "קיים לי", וכיילו פשוטו בעינו שבזה בכלל "חייב גירושין" דג"כ הו"ל "איסורה", וזה תמה מאוד, דבשלמא בגונא שהבי"ד רוצים לחביבו לגרש מלחמת "איסור", [כגון מי שנשא אשה שלכמה דעתה היה אסור לו לישנה], אליהן דבזה היה צודק מע"כ דל"ש לטעון "קיים לי" ב"איסורה", וכן מה שצין לדברי הרש"ס, דכשיש לו פוסקים מובהקים סומך עליהם וכו', הרי שם מيري ב"איסורה". אבל מי שיטיא מזה לנ"ד, דמה שהבי"ד רוצים לחביבו לגרש, הוא רק מלחמת טענת "מוסמ" או "מיוס" ב"איסורה". כתוב שיטיא מזה לנ"ד, דמה שהבי"ד רוצים לחביבו לגרש, והוא רק מלחמת טענת "מוסמ" או "מיוס" ב"איסורה".

הרי בכה"ג שורצים להוציא אמן את אשתו מלחמת טענות ומענות", בודאי דברה"ג אולין או "קטטה" וכדומה. הרי כל הגדרים שיש לנו ב"ממון", וכגון דא"א "לחביבו להוציאה" כל עוד שיכל לטעון "קיים לי" אפילו דעתם של הגדרים שיטיא מזה לנ"ד, דמה שהבי"ד רוצים לחביבו לגרש, והרשות בוררות מדברי הפוסקים, ומכללים הושב"א, החת"ס, וכן כתוב בכוונתו בפתרונות בדבר יהושע הנ"ל (אות ו', ד"ה ומדבריו), וכמצויין לעיל אותן ח', ד"ה דהנה, ע"ש, ומדוברים פשוטים וברורים ומוכרחים כ"ב, עד שאין שום מקום לחלוק ע"ז כלל.

ונפלא הדבר, איך שטענה הלז; דב"איסורה" ל"ש טענת "קיים לי" - [המボוס על ה"חומר" של כל דבר ד"איסורה" שטיפל עליינו להחמיר] בכל הנוגע לזה ובפרט בשנווע לדאורייתא] - על חיקו תשיב, ואדרבה היא הנותנת בנ"ד - [בנוגע להכרחת גירושין על הבעל], דכיון שהזאה אכן נוגע ל"איסורה" - [אלא דלאידן גיסא; אדם נרכח את הבעל לגרש תוך כדי "לחץ" או "הטעאה" כ"ש, [בו בזמן שאין לנו יסוד חזק ברור ואמיתה לדינה לחיבו ע"ז], הרי נפלנו ע"ז לחשא ד"גת מוטעה" או "מעושה" - הפסולים מדאורייתא, שהתוכחה המפלצת מזה הוא; הפירצה באיסור החמור והנורא ד"אשת איש", והכשלון הגדל של טמיון "מזרים" בישראל. א"כ אדרבה, היא הנותנת להוציא כח לצד הבעל; שיווכל לנצל כל זכות ד"קיים לי" שיש לו - על "שלא נוכל להזכירו לגרש", בכדי להנצל מפה חומר ד"איסורה דאוריתא].

וא"כ נמצינו, דמכח שני הצדדים כאחד, בין מכח גדרי ד"ממון", ובין מכח גדרי ד"איסורה", מכח "תרוויהו" מוטל עליינו להעניק להבעל כל מבוא זכות שיש לצידו, על שלא נוכל להזכירו לגרש, כולל זכות ד"קיים לי" [שנחשף אף לדעת "מייעוט הפוסקים", וכדומה]: ראשית, מטעם הפשט; דבודאי שהכרח "הוצאה" אשתו מתח"י ש"מוחזק" בה, לא גרע מכל שאר מיili ד"ממון" מה שאנו רוצים "להוציא" מיד ה"מוחזק", שיש לו הזכות ל"קיים לי", שאם נקבעו מזה היה זה "עיות הדין" גםו. ושנית, דמכיון ש"עיות הדין" זה נוגע להתרת "איסורה" דאשת איש לעלמא, שלא יהיה בו מן החשש ד"מוטעה" או "מעושה", א"כ בודאי שמוTEL עליינו להחמיר" בזה, שלא נוכל להזכירו לגרש", בכדי "לחביבו" כל עוד שיש לו "זכות" כ"ש נגד זה, וזפו"ב.

ומלבד כל זה, הרי "אנן סהדי" שבעל שמעמיד עצמו על "דין גמור", בזואו שאינו מוכן לוותר על שום "זכות" שיש לו להלכה, דא"לכ' למה התעקש על "דין גמור", אם לא משום שידוע ש"פ דין יש לו זכותים לצידו, וא"כ בודאי שהזאה נכלל גם "זכות" דל"קיים לי", ועי' מהרש"ס (ח"ד, סי' פ"ז, סוד"ה מכתבו), שכתב בשם מהר"ם אלשיך (סוסי י"ד), שאם טעה המקבל על עצמו דין העשו לטעות, ואנן סהדי דחciי אסיק אדעתיה קודם, גם בלא אמר כלום הוי טעות ואין חייב לצית להם, ע"ש. ואף יותר מזה כתוב בשוו"ת מהרש"ל (סוסי י"ו), דאך כשכתב בשטו"ב שמקבל "כל מה שיאמרו הדיינים", זהה מועיל רק על מילתא דתליה "בסברא" וייש סברא לכאן ולכאן, שיוכלו הדיינים להזכיר כפי דעתם, אבל לא "להזכיר נגד ההלכה" שזהו "טעות" וחוזר, ע"ש. וכע"ז כתוב בשוו"ת ראש משביר (ח"ב, סי' נ"ה), דכל הבא לפני לדון לפני ת"ח, אנן סהדי דרך אדעתה שיידונו להם "דין תורה" באו, ע"ש. וא"כ מהיכ"ת שהוא בכה ג' אנשים "לחיב" על בעל להוציא את אשתו, על סמך "סבירות" קלושות, מבלי יסוד חזק ומוסד בדברי גדויל הפוסקים אשר מימייהם אנו שותים, דמאי ומהיכן נובע הכח הגדל והחזק הזה, בו בזמן שאם אינם צודקים בדבריהם, הרי יפלו ח"ז בפח התרת איסורים חמורים ונוראים [מלבד "עיות הדין"].

כ"ז עלתה במצודתי להסביר על דברי מע"כ, ובהתאם שבידי ע"כ, ומכירי אמיינא, שידעתי בו במע"כ, שהוא מן היחדים ממש שה"אמת נר לרגלו", ע"כ הרהבותי לכתוב לו מה שעם לבבי, ומובטני שהבודאי יודח וכייר בצדקת מעמידי, ואם נכשלו נכשלתי מפעם לפעם לצאת מהגדר לשוו הנימוס, בודאי שייננה ויאמר לעומתי סלחתי, כי מרוב שיחי וצעריו על גודל ההפקירות השorder בתחום זה בימינו דיברתי עד כה. ואדרבה אם טעיתו, ויש בידו להסביר על דברי ולהפריכם ע"פ גדרי תורה, הנהן מוכן ומוזמן לשם מה שבפיו, ואדרבה הנהן מבקש בכל לשון של בקשה שלא ימנע עצמו מזה, כי כל מגמותי בטירחתי [ב"יסוד הב"ד וכו'] הוא רק לברר את ה"אמת לאmittah", ולא הרווחתי מכל זה אף פרוטה אחת בעזהשי"ת.

כ"ד ידידו המוקירו כערכו הרם, סיימתי י"ג לחודש ניסן, שנת תשס"ו לפ"ק. אברהם שמואל יהודה געתגעטנעער